

[Kisvárdai. Lapok]

XV. évfolyam 1. szám – 2013. június 22., szombat

P. Magyarosi Imola, Bíró József, Nagy Alfréd (Az imposztor)

„Tíz évvel ezelőtt elhatározták, hogy legyen Kisvárdán egy fesztivál, és meg lehetett csinálni. Tizenegyedszer is megcsinálták. Tavaly sokat kaptam Kisvárdától, idén már többedmagammal jöttem, hogy fesztiválújságot csináljunk, hátha segítünk vele.” Lajos Sándor (Kisvárdai Lapok, 1. évf., 1. szám, 1999)

[tartalom]

- 2–3. old.: A polgármester üzeni [reflekt]
4. old.: Az imposztor – Sepsiszentgyörgy [fókusz]
5. old.: A vihar – Beregszász [fókusz]
- 6–7. old.: A válogató jegyzete – Nánay István [reflekt]
8. old.: Keresztrejtvény + képregény

**Magyar
zínházak
Kisvárdai
fesztiválja**
XXV.
jubileumi

Ivaskovics Viktor, Trill Zsolt (A vihar)

[reflekt]

A Kiszvárdai Lapoknak

[mimicsoda]

Világot jelentő deszkák?

A világon a legfontosabb dolgok a deszkák. Azért, mert lehet belőlük építeni házat, asztalt vagy széket. Deszkából lehet színházat is építeni. Megvan! Ászkákat nem lehet belőlük építeni. Szerinted meg mik azok a világot jelentő ászkák?

Színház az egész világ?

Hogy minden színházból van. Lefekszünk a színházba, felkelünk a színházból, levesszük a színházat, megmossuk a színházzal a fogunkat, leülünk a színházra a színház mellé, megisszuk a színházból a tejet meg a színházat, megesszük a színházból a színház kiflit, és felállunk a színház mellől, és megköszönjük a színházat, és lemegyünk a színházon, kimegyünk a színházból a színházba, és ott szaladgálunk, fogócskázunk, színházunk...

Thália temploma?

Egyszer egy tál, akinek la volt a neve, rendezett egy... templomot. (Ézt a színházra szokás mondani!) Hogyhogy? A színház egy templom, amit egy tál rendezett? Ettől még a kicsi úrlényem is fejre állt.

Lenni vagy nem lenni, ez itt a kérdés?

Ha valaki, mondjuk én, egy csontvázal beszélgetek, akkor ezt kérdezem:
– Lenni vagy nem lenni?
– Lenni jobb, mint nem lenni – azt mondja a csontváz.
– Szerintem nem lenni jobb, mert lenni olyan zűrzavaros, én mondom, öcsém.

25 év egy fesztivál életében szép kor. A Magyar Színházak Kiszvárdai Fesztiválja e negyedszázad alatt nagyon sokat **változott**. Az első a határok megnyitásának jegyében zajlott, és csak néhány színház vett részt rajta. Éveken keresztül a legfontosabb a találkozás volt, a határon túli magyar színházak művészei és a hazai szakemberek ismerkedtek egymással, gyümölcsöző kapcsolatok alakultak közöttük. Aztán szép lassan e színházak többsége megerősödött, egyre jelentősebb művészi intézménnyé vált. Újak is alakultak, így tavaly már harminc körül volt a Kiszvárdán fellépő együttesek száma. Közöttük sok társulat Románia, Szerbia, Szlovákia, Ukrajna legrangosabb fesztiváljain éppen úgy kirobbanó sikereket ér el, mint más külföldi országok szakmai megmérettetésein vagy idehaza.

A **huszonötödik év** kitüntetett jelentőségű esemény, ilyenkor az ünneplést és az ünneplőket egyaránt összegezzük, felmérjük, honnan hová jutottak, és erőt gyűjtünk az újabb feladatokhoz. Az idei fesztivál ilyen összegző-erőgyűjtő alkalom, amely azonban nem a nosztalgia, hanem az eredmények felmutatásának és bemutatásának jegyében zajlik.

A **szervezők** a szerényebb anyagi körülmények ellenére is igyekeznek megteremteni a lehetőségét annak, hogy minden olyan társulat, amelyet valamilyen ok nem gátol az utazásban, részt vegyen a fesztiválon.

Ugyanakkor a korábbiaknál is komolyabban szelektálták a **versenyprogram válogatói**, hogy olyan előadások kerüljenek a közönség elé, amelyek nemcsak a maguk közegeiben, hanem az egész magyar színházi kultúra viszonylatában is kimagasló, érdekes és értékes művek, s valamilyen szempontból újdonságot, különösséget, művészi csemegét képviselnek.

Ezek mellett természetesen számos, a **nagyközönséget vonzó** előadás és esemény is lesz a műsorban. Ezek, akár csak a versenyelőadások, egyedülálló lehetőséget kínálnak ahhoz, hogy a jubileumi fesztivál olyan rangos szakmai találkozót legyen, amelyen a kiszvárdai közönség éppen úgy, mint az idelátogató hazai és határon túli művészek sokasága felidézze az előző évek, évtizedek jelentős élményeit, emlékezzen az elmúlt negyedszázad eseményeire, és felmérje, jelenleg hol tart a magyar nyelvű színjátszás.

Süni

Egy fesztivál mindig **ünneplés**, a kitüntetett évfordulók alkalmából pedig sokszorosan az. Ebben a jubileumi évadban sajátos ünneplésnek lehetünk részesei, mert az ünnepeltek, a fesztivál résztvevői egyszerre dolgoznak és ünnepelnek. Játszanak, gyönyörködtek nézőiket, és megmérettetnek. Ezt teszik máskor is, minden este otthon és vendéglátóhelyeiken. De ez most kicsit más: itt mindig nagyobb a tét, itt mindig kicsit jobban izgulnak a színészek fellépésük előtt, de erőt ad nekik az a **szeretet**, amely a kiszvárdai nézőktől és a sok helyről összegyűlt kollégáiktól feléjük árad. És rangot, hitet a továbbfolytatáshoz, újabb inspirációt kapnak attól, ha belegondolnak: huszonöt év alatt milyen mérhetetlenül sok nagyszerű előadás volt

látható a kiszvárdai színpadokon, hány remek színészi alakításnak örülhettek a nézők. S nem mellékesen ilyenkor illik emlékezni azokra a kivételes művészekre is, akik már nem lehetnek közöttünk, de egy-egy alakításuk örökre bevésődik az emlékezetünkbe.

Emellett arra törekszünk, hogy összművészeti fesztiválként is funkcionáljon a Magyar Színházak Kiszvárdai Fesztiválja, amit nagymértékben jelez a megnövekedett **kísérőrendezvények** száma. Pl. bábelőadások, dokumentum- és fotókiállítás a fesztivál elmúlt 24 évéről, a Parapács együttes, a Magna cum Laude és Marót Viki koncertje, népművészeti mesterségek szakmai bemutatója, találkozója,

kiállítás, Régi ízek – gasztronómiai bemutató, ételkóstolás, és még sorolhatnám a színes, változatos programokat.

A megemlékezések jegyében a már jól működő **szakmai megbeszélések** előtt minden nap egy kis visszaemlékezést tartunk a jelenlévő színházakkal az eltelt 25 év történéseiből.

A fesztivál részletes programja megtekinthető a www.kisvarda.szhaz.hu oldalon, illetve újdonság ez évben, hogy a **Facebookon** Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiválja címen is jelen vagyunk friss információkkal, ill. tudósítást olvashatnak az eseményekről.

Ebben az évben is megjelenik a fesztivál napilapja, a **Kisvárdai Lapok**, amely némiképp rávilágít a határon túli magyar színházak elmúlt 25 évére is.

Kisvárdai város elmúlt 25 éve **összefonódott** a kultúrával, a színházkultúrával, olyan mélyen összefonódott, olyan mély, közös gyökerei vannak, hogy ha a múltba próbálunk visszatekinteni, akkor egy csodálatos színes történet, sok-sok éves történet együtt-képei, történetei, emlékei rajzolódnak ki előttünk, melyekkel tele van a város minden szeglete.

Mára a városunk és a kultúra egymástól elválaszthatatlanok. Főleg bennünket az elmúlt 25 év történelme, az a művészeti élet, ami itt zajlott, zajlik, **főleg** bennünket azokba a magaslatokba, ahol szeretünk lenni: a szellemnek és a léleknek a magaslataiba. És össze is hoz bennünket, összeköt bennünket a világ más tájain élő nemzetünk tagjaival, olyan művészekkel, a kultúra olyan jeles képviselőivel, akikkel – ha szerencsénk van – legalább egy évben egyszer találkozunk.

Fesztiválunkat az elmúlt 25 évben egy közös szó jellemezte, **magyarság**. Az elmúlt évtizedekben ezen a színpadon minden egyes alkalommal elhangzott, hogy a magyar nyelv olyan kincs, olyan örökség, ami egyedülálló és megfizethetetlen. Vajon mi ennek a jelentősége?

Azt a reményt, azt az üzenetet, hogy mi itt közösen, egy akarattal, minden népesedési, gazdasági, kulturális és technológiai változás ellenére, megőrizni és gazdagítani akarjuk az **anyanyelvünket**. Hiszen ez a nyelv, miközben hét évszázadnyi idő távlatából is érthetően szól hozzánk, a mai világ legújabb dolgainak megnevezésére is alkalmas.

Azt gondolom, nem túl merész álom, ha a következő 25 évre azt a **célt** tűzzük ki magunk elé, hogy erősítsük együtt nemzeti identitásunk, saját nyelvünk, tradícióink, és ezt közvetítsük egész Európa, az Unió felé.

Elszigetelt nyelvet beszélvén, nekünk különösen éreznünk kell, hogy minden nyelv különleges történelmi tapasztalat eredménye, amely emlékeket, irodalmi örökséget, egyedi készségeket hordoz, és a kulturális **identitás** alapja.

Leleszi Tibor
Kisvárdai város polgármestere

Kell egy retorika is... (a megnyitón)

Thália babérját megszerezte ez a fesztivál.

Hogy a legelőből haza lett, azt többek közt nekik, a színészeknek köszönhetjük.

Huszonöt év, istenem, de nagy idő! A csecsemőből felnőtt ember lesz, a friss házasságból aranylakodalom.

Sajnos a helyzetet én is így látom, de az ellenkezőjét hiszem és tudom.

A nemzet nagy színésze valami darabot tett fel a falra.

Igazi forró este ez a szó minden értelmében. Lelki érzések hevülése örvendeztet meg bennünket.

Apropó időjárás! Ahogy a felhőket nem lehet feltartóztatni a határon, azonképpen a határon túliakat sem.

Tisztelt Polgármester úr!

Nem tudom, tapasztalta-e a megnyitó előadás második felvonása alatt a strandról beszűrődő zenét. Méltatlan volt az ünnepélyesen felvezetett eseményhez ez a körülmény.

Mivel tudjuk, hogy fontos Önnek ez a fesztivál, ahogyan lapunkban is nyilatkozta, megkérnénk, próbáljon odahatni, hogy a Várszínpad melletti bulik zenéje ne zavarja meg többé a művészek és a kisvárdai nézők találkozását...

Köszönettel,
a Kisvárdai Lapok szerkesztője

[drámafaricska]

– avagy ízelítő *A fősvényből*,
amely itt lehetne Kisvárdán, de nincs itt
(*Sepsiszentgyörgy, rendezte Bocskárdi László*) –

A végén majd úgy kell agyoncsapni magát.

Bár volna annyi ezerfrankos zacskóm,
ahány embert már akasztófára juttattam.

Ha kívánni tetszik, vállalja, hogy nyolc
hónap leforgása alatt apja sem lesz az
élők sorában.

El fogja temetni nemcsak a gyermekeit,
de a gyermekei gyermekeit is!

Inkább megölöm magam, de ilyen férj
nem kell.

Tán azért hív ide vendégeket a nagyságos
úr, hogy mindenfélével agyontömve,
halomra ölje őket?

Ott halhatsz éhen a szeme előtt, a kisujját
sem mozdítja.

Tévedtem, amikor akasztófát emlegettem.
Elevenen fognak kerékbe törni.

Hát csoda, ha alig várjuk, hogy (apáink)
elpatkoljanak?

Ráadásul mivel édesanyám nem él, anyai
jussomtól senki sem üthet el.

Ha pénzt kell kiadnia, olyan neki, mintha
átdöfnék a szívét, kitépnék a beleit.

Rögtön itt a saját kezemmel kötlek föl, ha nem
adod elő!

Hogy ítélnének kínváltásra az eljegyzésünk
miatt?

Igazán nagy pimaszság lenne a részéről, ha nem
patkolna el három hónap alatt.

Befejeztetett, nem bírom tovább, meghalok,
meghaltam, eltemettek.

Bizonyosan megfizették az adósaim, hogy törje
ki a nyakam.

Hogyhogy megbocsátható? Egy ilyen útonállás,
egy ilyen orgyilkosság?

Mindenkit felkötöttek, mindenkit, és ha nem lesz
meg a pénzem, utoljára magamat kötöm fel!

Engednem kell neki, mert ő van felül, mert
torkomon tartja a kést.

Fizetés fejében odaadom őt: felakaszthatja.

[fókusz]

Színház az egész színház
Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház – Az imposztor

Spiró György drámájának meghatározó a **történeti kontextusa**, nem csak abban az értelemben, hogy a Vilniusban játszódó történet a kommunista orosz megszállásról szól, de színház-történeti szempontból is, hiszen aminek a működését példázatszerűen bemutatná, a korra jellemző színházi kettős beszéd. Ennek a feszültségével ma nehéz mit kezdeni, Keresztes Attila rendezése nem is foglalkozik ezzel a problémával.

Bíró József

Ha az áthallásosság fölött eljárt a Zeit, Spiró Stükcjében a „színház a színházban” alaphelyzete – amely jócskán alapoz a nézői voyerizmusra, a vágyra, hogy belessünk a kulisszák mögé, s ezt a vágyat a klisék mentén ábrázolt színházi világ ki is szolgálja – sokrétűen kidolgozott ahhoz, hogy izgalmas alapanyaggá váljon. Ezzel sem kezd sokat az előadás. **Informátív** mutatja meg a színházi családi kört, egy-egy mondatot ejtve arról, ki kinek a kije, és nem emberi történeteken keresztül jeleníti meg a társulati

viszonyrendszert (ami által lebontásra kerülhetne, legalábbis árnyaltabbá válhatna a klisészerűség). Hiszen pont ennek a viszonyrendszernek a megbolygatását, ennek a tükrét és rejtett indulatait használja a manipulátor Boguslawski (Bíró József) is arra, hogy életet vigyen a Tartuffe próbájába; hogy olyan előadást csináljon, amely valóság- és társulatalakító.

Óhatatlanul színházi jelként olvassuk P. Magyarosi Imola valóságos terhességét, ám az apasági kérdés fölött átsiklik az előadás. **Nem tudjuk**, milyen az igazgató (Nemes Levente) és a férj (Nagy Alfréd) viszonya. Nem tudjuk, milyen helyzetből, miért menekülne el Boguslawskival a körülrajongott, viszonylag jómódú primadonna. A vilniusi társulat legidősebb színésznőjének (Molnár Gizella) a karaktere sem hordoz történetet – pedig elvileg ő még játszott a „mesterrel”, sejtí, hogy nagyszabású színházi kaland formálódik, türelmesen ki is várja; ő az, aki felismeri Boguslawskit (bár ennek nincs igazán fordulatértéke az előadásban). Nem derül fény a szabó-színész (Szakács László) titkos sérelmeire. Aztán ott a próba, amikor Boguslawskiból előbújik az okos drámatanár, és furcsa módon épp a vilniusi társulat ripacsa (Pálffy Tibor) teszi helyre ironikus színházi rípostokkal az ösztinteségről szóló tanítást.

Négy színre bontva, több nézőpontból mutatkozik meg a színházi működés Az imposztorban. Látjuk a műszakot, a társulati életet, a próbát kritikussal és anélkül, a Tartuffe-előadást, a színpadot hátulról és előlnézetből – a kvázi-civiltől a barokkosan elrajzoltig ível a játékmód. Keresztes rendezésében sok (szellemes) ötlet és gesztus áll egymás mellett, mivel azonban ezek **nem alakulnak nyelvvé**, nehéz választ találni arra, hogy a stiláris, a nézői hely- illetve a drámai helyzetváltásoknak dramaturgiai és gondolati értelemben mi a szerepük. Ez nincs ellentmondásban azzal, hogy egyszerű színészeket látunk játszani.

Varga Anikó

[fókusz]

Papír, fahasáb

A vihar – Beregszászi Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház

Fát vágnak. Fejszével hadonásznak. Duhajkodnak.

Embertornyok omlanak. Hordót magasba tartva vedelnek. **Bohóckodnak.** Életveszélyes mutatványokat prezentálnak. Egy lerepülő fahasáb megcélozza az elől ülők sorát. Szerencsére nincs semmi baj; Caliban (Trill Zsolt) mindenesetre lenéz a nézőtérre, nyugtázza, hogy tényleg.

Füst gomolyog, édes zenék szivárognak, s a kerek szemüveges varázsló, Prospera (Szűcs Nelli) gyönyörűséges, hófehér lebegő hacukában (jelmez: Balla Ildikó) jár-kel udvartásától övezetten a játékosok között. Arielből van minimum hét, az ugyancsak **fehér ruhás** lányok hol feltűnnek, hol elillannak, túl sok vizet nem zavarnak.

Shakespeare filozofikus világdramája lírai mesévé szelídül a rendező, Szergej Maszlobojcsikov kezén. **Hangulatos** jelenetek váltják egymást, hordóból kászálódnak elő a szigetlakók, vagy harmonika-alagútban tűnnek el, s főképp a Caliban körüli akciók kapnak nagyobb nyomatékot. (Bán, bán, Kalibán, éneklí Trill/Caliban számtalan variációban, legvégül még a nézőket is megénekelte. És lön.)

Gyönyörű képek zuhognak. Artisztikus víziók torkollnak vad, fizikai attrakciókba. A rendező láthatólag főképp a képek tobzódása közepette érzi otthon magát; valószínűleg mindazt, amit a drámáról gondolt, képekben kísérelte meg elmesélni. Papírhulladék borítja a színpadot, Prospera különösen sokat szöszöl a **papírlapokkal**, szálldosnak a szerteszórt lapocskák, mint a hulló levelek. Oldalt elsárgult könyvhegyek. Szó esik a betűk hatalmáról, természetesen. Megméretődik itt sok minden, köztük a szavak, a könyvek által közvetített kultúra. Akárcsak a Silviu Purcărete **A vihar** előadásában, csak ott egészen másféle funkcióban és scenírozásban.

Mikor a halkan nézett őslény-Calibant előráncigálják az asztal alól, Stephano (Kristán Attila) és Trinculo (Ivaskovics Viktor) a kezek, karok, lábak, vádlik, combok és törzsek ráncigálása közben valóságos nyaktörő, cirkuszi mutatványokat végez. A duhaj cimborák örömködve lapogatják egymást, a megmámorosult **Caliban** meg groteszk, szigeti királyságot vizionál. Fahasáb a kézbe, fejsze a királyi jogar, s máris épülhet Übü papa birodalma. Trill Calibanként elszabadultan komédiázik, zörgeti a vihar-lemezt, üzi egyre tovább a megfáradó cimborákat. Garabonciás clown. Esett, világvégi véglény.

A figura pozicionálása az előadás koncepcionális megoldatlanságait mutatja. Trill Calibanja toprongyos, púpos bohóc, lenyomja Gloster monológját a III. Richárdból (az előadásban ide-oda csúszkálnak a textusok, a Macbethtől a Rómeóig), különösebb motiváció nélkül. Hát igen, van púpja, kétségkívül. Amit aztán késsel felszabdálnak, s mi más jön ki belőle, mint papír, hulladék. Trill hatalmas bohócériája, a részegeskedő trió bolondozása mindazonáltal üdítő perceket szerez. Ám kapcsolódásuk a darab szövetéhez sokszor meglehetősen **esetleges**, néha elindul egy jelenetsor, aztán valami egészen más folytatódik.

A produkció egésze is ilyen, szerteszét indázó, áthatolhatatlannak tetsző poétikus szövevény. A vízió, Maszlobojcsikov látomása, úgy vélem, gyakran fölébe nőtt a darabértelmezésnek, a színpadi gondolatnak.

A Várszínház sátra alatt sosem látott hőség izzasztja a második részre alaposan megcsappanó publikumot. Éjfél tájt Babits Mihály szavai alá távolról lakodalmas rock kúszik. Vége nulla óra hatkor.

Kovács Dezső

[tetemrehívás]

Ki ölte meg a nézőt?

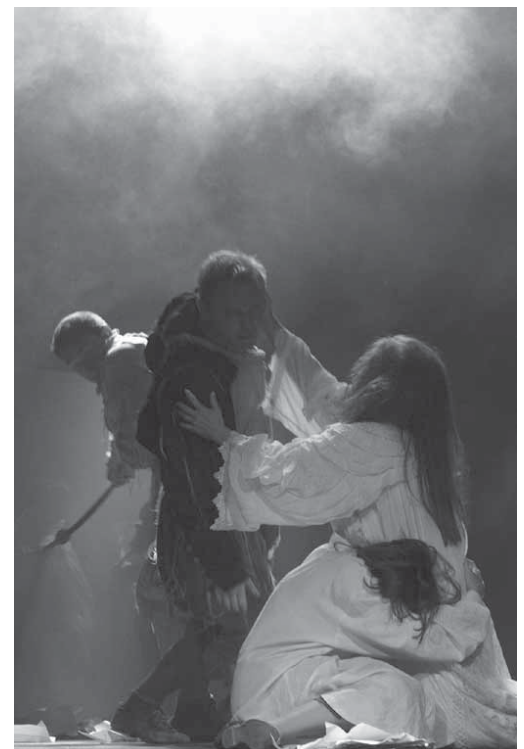
A várdai sötét néz'téren halva találtak ma egy nézőt. Hogy a halál oka? Még ismeretlen. Gyilkos unalom, katarzisz, szerelem, avagy mi ármány ölte meg őt?

A nyomozás állása, első nap:

A. Boguslawski a pusztá tekintetével, amikor másodszor csörrent meg a néző mobiltelefonja.

B. Caliban a fejszéről lepattanó fatuskóval.

C. A strandról a várszínházba tisztán áthallatszó Gyöngyhajú lány.

[komment]

nagyon kevés beregszászi színész tudja értelmezve, színesen mondani a szöveget... :(az idegen nyelvű rendező valószínűleg nem tudott igazán segíteni

[párhuzamos
történetek – 25 év]

1989. jún. 23—29. a dátum, mikor hősünk (én) idősebb volt, mint az akkor Nemzetiségi Színházi Találkozó, mai nevén Magyar Színházak Kiszvárdai Fesztiválja. Hősünk már elmúlt hétéves, amikor a fenn említett fesztivál egyéves lett. Az öcsém vagy – gondolhattam volna, ha egyáltalán bármi fogalmam lett volna arról, hogy létezik ez az állítólagos kisöcs.

Hősünk (ich) ma már így gondolkozik: most is hét év van köztünk, szinte egy generációnyi váltás. Közben te, öcsém, kinőttem magadat, és hiába a hét év javamra, mégis mindig úgy fogom érezni, hogy én vagyok a kisöcs, és te a bátyó... Nos, Bátyám-öcsém, ha jól meghányjuk-vetjük a dolgot, én, röviddel a születésem után, elsőosztályos lettem. Akkor még a betűk közül csak egy párat ismertem, de az biztos, hogy a nevedet még nem tudtam volna elolvasni. Esélyünk sem volt a megismerkedésre. Később, mikor én javában fújtam a Gaudeamus igiturt, te még mindig csak tizenkét éves voltál, de sokkal nevesebb, megfontoltabb, és jóval tapasztaltabb, mint érettségi előtt álló jómagam. Azóta már tudom, hogy koraérettségedért nagyon sokan nagyon sok jót tettek, alkottak, és nem utolsósorban hittek benned. Talán irigy voltam rád, talán megkívántam a sikereidet, de az is meglehet, hogy pusztán csak saját elhatározásból, ezt most már nem tudom pontosan felidézni, de színészi pályára adtam fejem. Azóta figyelek, vizsgállok, szeretlek, utállak, de nem tudok szabadulni a gondolatától, hogy idősebb lévén, mégis nekem kell a kisebbnek lenni.

Kétszer voltam nálad. Eddig. Jó volt. Soha nem éreztetted, hogy ki a nagyobb, ki a kisebb, csak egyszerűen és melegen befogadtál; hagytad, hogy játsszak, hogy kipróbáljam magam; elláttál tanácsokkal, és megdorgáltál, ha hözöngtem emiatt; szótlánul elnézted, hogy végtelen egymásután nyakalom a Várdakeserút, és virrasztottál mellettem a padon, túrva, hogy már harmadjára mesélem a harmadik nagy szerelmem búját-baját. Köszönöm, hogy kitartottál mellettem, és hogy még kitartasz.

Idén én már harmincegy, te huszonöt leszel, Bátyám-öcsém!
Az Isten éltesen előre is! Hallom, kilenc napos a születésnap buli... Ott leszek. Jövök!

Kányádi Szilárd

[reflekt]

Válogatói morfondírozás

Úgy kezdődött, hogy **szigorú válogatás** lesz. Már benne jártunk az évadban, amikor egy szűk körű beszélgetésben eldöntött: idén radikálisan kellene csökkenteni a fesztivál-előadások számát, és növelni a társulatoktól végig jelenlévő tagokét. Ugyanis az évek során lassan lebonyolíthatatlanná vált a kiszvárdai fesztivál, mert kilenc nap alatt az adott körülmények között nem lehet harmincnál is több előadást bemutatni, de megnézni sem. Arról nem is beszélve, hogy egy szűk helyi és szakmai közönségen kívül ki nézi a produkciókat, ha az együttesek jönnek, játszanak és tüstént távoznak.

Mivel szigorúságról volt szó, rám esett a választás, legyek én a **válogató**. A feladatot csak úgy vállaltam, ha – mint számos helyén a világnak – teamben dolgozhatok, azaz három segítőm, előválogatóm, partnerem lesz, de a balhét természetesen én viszem el, tehát a végső döntésért én viselem a felelősséget. Szabad kezet kaptam ebben is, mint a kiválasztás során (majdnem) mindenben. Így aztán – ahogy ez köztudott – Sebestyén Rita, Hizsnyan Géza és Nagypál Gábor lett a tettestársam, akikkel kitűnően tudtam szót érteni.

Az előzetes évadtervekből, a rendezők és a társulatok ismeretében nagyjából lehetett tudni, hol milyen produkciók ígérkeznek érdekesnek. Ezekre kiemelten figyeltünk, de persze a többi premierre is. Nemcsak a 2012/13-as szezonnak a február végéig bemutatott előadásait szemléztük, hanem a még műsoron tartott és Kiszvárdán nem játszott előző évadiakat is. Ez összességében mintegy 150 produkciót jelent, ennek durván 15 százaléka látható a fesztiválon. Nekünk, válogatóknak csak az Erdélyből, Felvidékről, Vajdaságból és Beregszászból érkező húsz – ebből tizenkettő **verseny**- – előadáshoz van közünk, az egyéb rendezvényekhez, beleértve a bábszínházi produkciókat is, nincs.

Az általunk kiválasztottak negyede készült az előző évadban. Ezekre általában azért esett a választásunk, mert az adott színházban valamilyen szempontból a frissebknél is fontosabbnak tartottuk őket. Szempontjaink között ugyanis első helyen állt az új hang, az **új formák**, az új megközelítések keresése. Ha választani kellett egy tisztesen megcsinált, „hibátlan” rendezés meg egy kócosabb, de gondolatilag és/vagy stílusosan vitákat gerjesztő között, az utóbbira voksoltunk. (Többes számban fogalmaztam, mert minden esetben konszenzus alakult ki közöttünk.) Ám jó néhány ilyen előadást mégsem tudtunk meghívni, mert Kiszvárdán technikailag megvalósíthatatlannak bizonyult, vagy csak vállalhatatlan kompromisszumok árán fért volna be a színpadok valamelyikére (Sepsiszentgyörgyről A fősvény, Székelyudvarhelyről a Köztársaság, Nagyváradról A Nagy Romulus, Marosvásárhelyről A mélyben stb.).

Végső soron arra törekedtünk, hogy kompromisszumokkal, de nem megalkuvások árán azt mutassuk meg, hogy nagyjából merrefelé tájékozódunk, mozdulnak el a társulatok, **hol tartanak** a kisebbségi magyar színjátszást most és főleg a jövőben meghatározó rendezők. Ez utóbbi tekintetben még a szűkített program is reprezentatívnak mondható, hiszen Tompa Gábor, Bocsárdi László, Keresztes Attila, Zakariás Zalán, Sebestyén Ábá, Szikszai Rémusz, Albu

István, Porogi Dorka, Balogh Attila, Sinkó Ferenc, Tapasztó Ernő az erdélyi színház számos irányzatát érzékelteti, mint ahogy Urbán András és Mezei Kinga vagy Czajlik József a Kosztolányi Dezső Színházban, illetve a Kassán folyó munkába enged bepillantást, de a vendégművészek (Béres Attila, Goda Gábor, Szergej Maszlobojcsikov, Kokan Mladenović, Rastislav Ballek, Somogyi Szilárd) rendezései szintúgy hozzátartoznak az összképhez.

Ugyanakkor **kompromisszumokat** is kellett kötnünk, amelyek egy része túlnőtt a fesztiváloknál természetesnek mondható mértéken. A meghívandók kihirdetett és egyeztetett listáját ugyanis időközben jelentős mértékben kellett szűkíteni, mert a későn megítélt és csökkentett mértékű támogatás nem tette lehetővé a teljes tervezett program lebonyolítását. Ezért hiányoznak olyan előadások, amelyek árnyaltabb képet adhattak volna egy-egy műhelyként is működő társulatról (Kolozsvár, Újvidék, Temesvár).

Az igazi érvágást azonban az jelentette, hogy meg kellett szüntetnünk azt a **játékhelyet**, amelyen a késő esti-éjszakai órákban a kísérletező, egyéni utakat kereső produkciók kaptak helyet. Ezek közül néhányat sikerült más, zömmel kisebb térbe áttenni, de e döntésnek vesztese is van, a sepsiszentgyörgyi M Stúdió, amelynek nem találtunk megfelelő új helyet. Mint ahogy vesztesek azok a kisebb-nagyobb **kísérőprogramok** is (színeszenekarok, irodalmi összeállítások), amelyek a technikai problémák és a pénzsűke miatt kiszorultak a műsorból, vagy bele sem kerülhettek a virtuális várólistáról.

Merthogy várólista is volt, hiszen a színházak nehezen veszik tudomásul, ha nem alanyi jogon vannak jelen a fesztiválon, ezért voltak, akik különböző úton mégis **próbáltak bekerülni** a programba. E próbálkozásokat nem tudtuk akceptálni, de a kezdetben elhatározott szigorúság mégis fellazult, s ennek elsődleges oka, hogy ez az évad jubileumi. Erre való tekintettel úgy döntöttünk, hogy ezt az évet tekintsük átmenetinek, s az a társulat is kapjon bemutatkozási lehetőséget, amely nem szerepel a versenyben.

Ezzel azonban visszatértünk oda, ahonnan a szigorú válogatással el akartunk rugaszkodni. Azt eddig is tudtuk-tapasztaltuk, hogy a kisvárdai fesztivál évek óta permanensen válaszút előtt áll, mert úgy, ahogy eddig, **egyre nehezebben** tud működni, de átállni egy másfajta szisztémára, nagyon nehéz – mindenekelőtt a résztvevők miatt. Márpedig ez a fesztivál elsősorban az övék, a színházi alkotóké, meg természetesen Kisvárdáé. A színházak már rég túlléptek azon a szinten és állapoton, amelyek figyelembevételével létrejött a fesztivál, de a változó igényekkel a kisvárdai infrastruktúra nem tud – a település léptékéből adódóan nem tudhat – lépést tartani. A dilemma tehát változatlanul fennáll: a rendezvény már nem találkozó (a neve sem az), de még nem fesztivál. S ezt a válogatás nem képes feloldani. De ennek taglalása már egy másik téma, érdemes lenne tágabb körben beszélni róla.

Nánay István

[kikicsoda]

Jussi „Juba” Tuomola – Viviről, az emancipált, enyhén kultúrsznob nőről és párjáról, a szó szoros értelmében disznó férfi Wagnerről szóló „párkapcsolati képregénysorozatának” szereplői afféle fikcionális celebritásokká váltak Finnországban. Színdarabban is szerepeltek!

Kányádi Szilárd – leendő drámaíró. Jelenleg inkább színészi munkát vállal, mint rendezőt. S ha rendez, akkor inkább vidámat, mint szomorút. Ugyanis rájött, hogy csak a könnyű daraboknál tartja tiszteletben színészei szuverenitását.

Nánay István – lelkesítő színházi könyvek szerzője. Mindenki mentora. Pedig mindig övé a lesújtó szó.

Seszták Miklós – képviselő, szereti Márait. Szeretné, ha a google-en lenne egy olyan keresőfunkció, hogy: gondolatok.

Varga Anikó – szeret filózni azon, amit lát. Újabban inkább szóban, mint írásban. Régen: nagy lelkesedéssel nézett rossz színházat is. Ma: néz rossz színházat is.

Tőkés László – képviselő. Már teológus diákként is szerette a világot jelentő deszkákat. Koptatni.

Kovács Dezső – a Kritika című lap fáradhatatlan szerkesztője (online verzióban a nol.hu-n keresd), és csak mikrofonos fotókat lehet találni róla a neten.

Süni – tüskétlen természetű, ismeretlen kolozsvári kisdiák.

Both László – keresztretjvényeket farag Csíkszeredában.

Jankó Szép Yvette – fordít, főleg drámát és mesét. A finn színházban és Kolozsváron van otthon. Ja, és ott, ahol Süni.

Halász János – államtitkár. Olyan varázsszavakat tud, mint 62 millió + extrák, és „A fesztivált megnyitom.”

[mai.program]

9.30, 11.00 Csipkerózsika

bábelőadás
Nagyvárad Szigligeti
Színház Lilliput
Társulata
Művészetek Háza,
Kamaraterem

11.00 Szakmai beszélgetés

Művészetek Háza,
Pódiumterem

18.00 Bányavakság

A Marosvásárhelyi
Nemzeti Színház
Tompai Miklós
Társulata és a
Yorick Stúdió
Művészetek Háza,
Színházterem

**20.00 „Járd ki lábam,
járd ki most!”**

koncert és tánc
Parapács Zenekar
Főtéri Színpad

21.00 Két lengyel darab

Marosvásárhelyi
Művészeti Egyetem
Várszínpad

Érvényét, hatályát veszítő	Város Japánban, Honshu szigetén	Édua beceneve	Pályaudvar, röviden	Buddhista templom	Zárt, röviden	Prima áru jelzése	Norvég, máltai és spanyol autójelzés	P. ...; magyar rock-együttes	Tartalmától megszabadít
1									K
Liechtenstein fővárosa					Római szeretem! Szándékában van				
... murli; Mórincz Zsigmond regénye			A tantál vegyjele Állatövi jegy			Szürkészöld fű Észak, röviden			
Dúdoló szócska		Bor zamata Szakmára képesít					... missa est Csakhogy, azonban		
Nulla, semmi	Kerti szárszám Porszivózik					Hamis, talmi Angström, röviden			A tárgy ragja Szolgálatkú
Tanítva ...; brit pop-énekesnő								Latin é A nyugati gótok királya volt	
2									
... King Cole; dzsesszzenész									
Egykori rádiómárka									
Brit sziget az Ír-tengerben									Tavaszi, költői szóval
Orosz hármás									
Állítások meg Arturo ...! (Brecht)			Vuk apja	Akta eleme	Sásztri személyneve	Kisszerű Hozzáerősít			
Páros adat!		Piaci mérték Méter, röviden						Ada ...; holland úszónő Női név	
A múlt idő egyik jele	Vaskalapos Korpusz								Szintén ne Szigetlakó nép
Autonóm terület, röviden		Madárfajta Egyéb, eltérő							Liter, röviden Tunézia, Norvégia
Ismételt tagadás			Tonna, röviden Üres kéz!			Erősen a zenében Bolgár autójelzés			
Termény-tároló					Fejével jelez Határozott névelő				
É									

„Tamási drámai másfajta színház jegyében születtek, a magyar színházi élet nem volt rájuk felkészülve. Ezért a darabért, az Énekes madárért sem versengtek a színházak, s ha mégis színpadra került, ...”
Az idézet folytatását a fősorok rejtik.
(In Czirják Árpád: Tompa Miklós Tamási-rendezősei. Székelyföld, 2003. április)

[kisvárdai.lapok]

a Magyar Színházak XXV. Kisvárdai Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő:
Zsigmond Andrea
Szerkesztők:

**Bíró Réka, Demeter Kata,
Fazakas Márta, Jankó Szép Yvette, Varga Anikó**
Fotók: **Révész Rebeka,
Major Evelin**

Nyomdai előkészítés:
Urr Géza

Nyomdai kivitelezés:
Gprint Iroda

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**
ISSN 1587-8325
www.kisvarda.szhaz.hu

Erdélyben az irodalmi folyóiratok elvéve színházzal is foglalkoznak. Egy ilyen színházi tanulmányból választottuk a fenti idézetet. Ezeket a szövegeket megpróbáltuk egy helyre összegyűjteni: www.teatroblog.wordpress.com/Gyujtemenyeink.

A Magyar Színházak
XXV. Kisvárdai
Fesztiváljának támogatói:

